

Kulturlager i Linköpings medeltida och historiska utkantsområde

RAÄ-nr Linköping 153:1

Snickaregatan, Ågatan, Storgatan och Magasinsgränd

Linköpings stad och kommun

Östergötlands län

Helén Romedahl

Kulturlager i Linköpings medeltida och historiska utkantsområde

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.....	4
Tidigare arkeologiska undersökningar	4
Syfte och metod.....	5
Resultat	5
Resultatsammanfattning och diskussion	10
Referenser	15
Tekniska uppgifter	16
Bilaga 1. Ritningar	17

*Omslagsbild: Schaktet i Snickaregatan sett ur arkeologens perspektiv.
Foto Helén Romedahl, ÖM.*

ÖSTERGÖTLANDS MUSEUM

ARKEOLOGI OCH BYGGNADSVÅRD

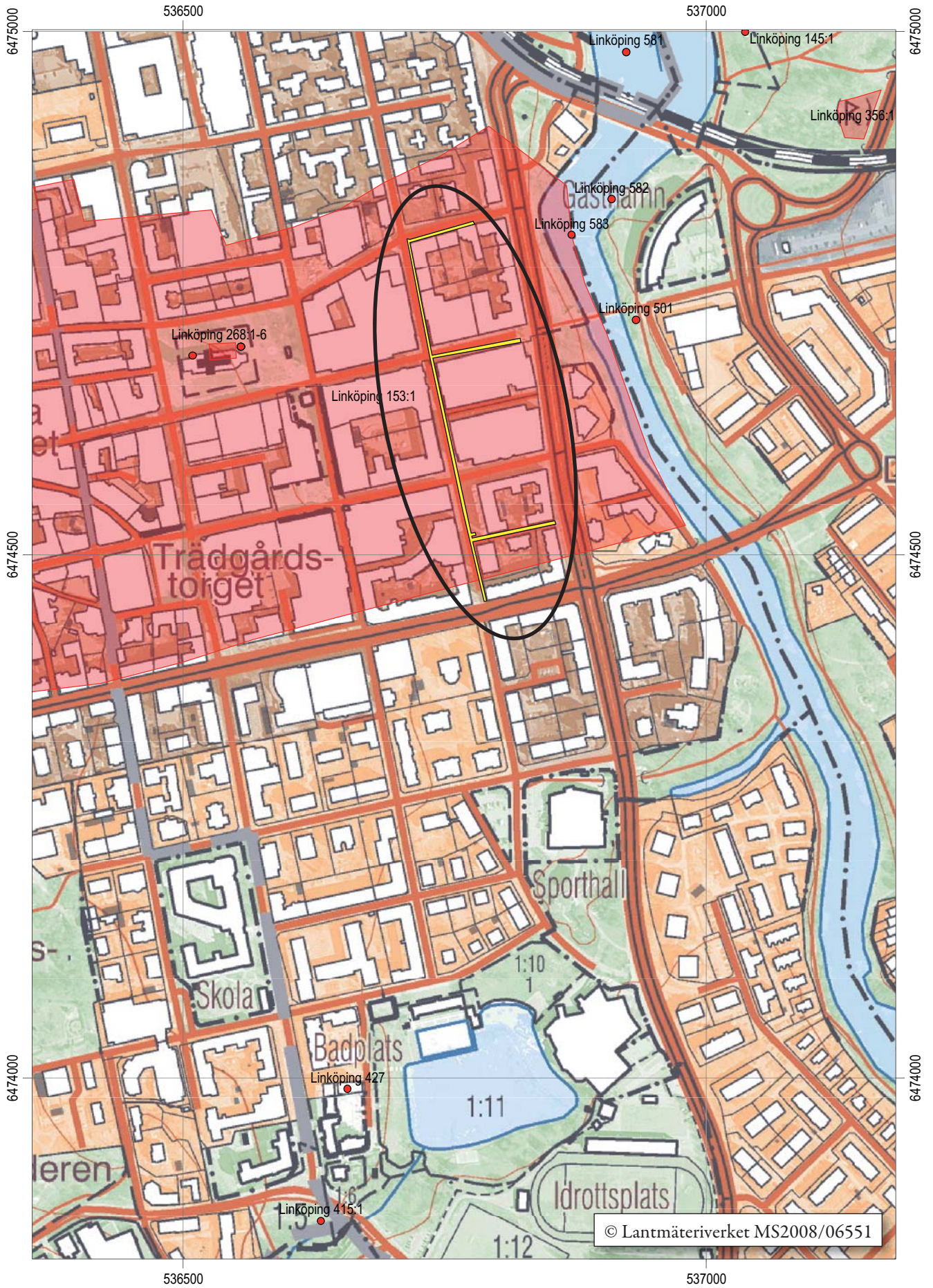
Box 232 • 581 02 Linköping • 013 - 23 03 00 • www.ostergotlandsmuseum.se

Sammanfattning

I samband med schaktningar för fjärrvärme i Linköping innerstad, utmed Magasinstorget och längs Snickaregatan och Storgatan genomförde Östergötlands museum under mars - april 2018 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Schaktsträckan uppgick till sammanlagt ca 640 m. Det aktuella området ligger dels i den östra delen av fornlämningen RAÄ 153 – Linköpings medeltida och historiska stadsområde och dels också i dess utkantsområde. Trots ett relativt stort antal recenta markingrepp i form av olika ledningsdragningar i Snickaregatan fanns bevarade lager och konstruktioner längs längre eller kortare schaktsträckor.

Helén Romedahl
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:5 000.

Inledning

Östergötlands museum utförde under mars - april 2018 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning i samband med schaktning för fjärrvärme. Den maskinschaktade sträckan uppgick till ca 640 m. Delar av undersökningsområdet var urschaktat sedan tidigare men bevarade kulturlager fanns inom stora delar av schaktsträckningen.

Uppdragsgivare var Länsstyrelsen Östergötland. Tekniska verken AB stod för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för fält-och rapportarbetet var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Undersökningsområdet ligger öster om S:t Larskyrkan i Linköpings innerstad men i den medeltida och historiska stadens utkant. Under senmedeltid tycks stadsgränsen ha gått någonstans mellan detta område och S:t Lars kyrkogård och ytan mellan stadsgränsen och Stångån betecknades då som stadens svinavall och nere vid ån låg byabadstugan (Tagesson 2002:329). Gränserna för Linköpings medeltida stad, RAÄ 153, är godtyckligt placerade. I söder följer den Drottninggatan – en gata som etablerades först under 1800-talet. I norr följer gränsen i stort sett den utbredning som 1696 års karta visar, vilket innebär att den skär genom kvarteren i Kungsgatan. Denna gränsdragning saknar emellertid stöd i det arkeologiska bevismaterialet.

Majoriteten av schaktsträckan var förlagd till **Snickaregatan** (inklusive Magasinstorget) men även Magasinsgränd och Ågatan berördes av arbetsföretaget (figur 3). Under 1700-talet utgjordes Snickaregatan av sträckan mellan Ågatan och Nygatan. Dess nuvarande sträckning är från 1800-talets andra hälft. Namnet har gatan fått av de snickeriverkstäder som legat här, bl a ska en likkistesnickare Scherman haft sin verkstad här under 1800-talets andra hälft.

Ågatan, som är den äldsta av de tre, är av medeltida ursprung och finns omnämnd i skrift från 1400-talets andra hälft. I dokument från samma århundrade framgår det vidare att området mellan S:t Lars kyrkogård och Stångån då var bebyggd med olaga hus och kålgårdar (Tagesson & Nordström med referenser). I de äldsta källorna benämns gatan som *Badstuvegatan* (1486), *Vattugatan* (1650). Sitt nuvarande namn fick den år 1725 (Hök 1968:15, 26 och 33).

Storgatan betraktas som en ”produkt” av Linköpings första stadsplan 1651 även om namnet och gatan till viss del existerat sedan medeltiden då den utgjorde en förbindelselänk mellan torget och de båda kyrkorna.

Öster och sydöst om S:t Larsgatan fanns åkermark men uppgifter i de historiska källorna tyder på att det fanns en oreglerad bebyggelse kring Ågatan. Från andra hälften av 1600-talet finns uppgifter om att landshövdingen uppmanar borgarna att stensätta gatorna i staden – ett särskilt beslut fattades för Ågatan (då Lilla Stånggatan) år 1643. Drygt 50 år senare var gatan i så dåligt skick att det var nödvändigt att stensätta den. Efter den stora stadsbranden i januari år 1700, då stora delar av staden inklusive området kring S:t Lars förstördes, antogs en ny stadsplan med raka gator och regelbunden kvartersindelning (Tagesson 2013). Enligt 1696 års karta så gick stadens plank genom det som i dag är Magasinstorget.

Tidigare arkeologiska undersökningar

Linköpings medeltida och tidigmoderna utkantsområden har under årens lopp berörts av flera arkeologiska undersökningar. Några av dessa såsom kv Brevduvan 21, kv Baggen, Bastuplan, Trädgårdstorget, kv Artemis 12 samt Gröngatan och Slottsgatan finns sammanfattade i artikeln ”Linköpings utkantslager” (Björkhager m fl 2004).

Flera mindre arkeologiska förundersökningar har också genomförts i Snickaregatan (se bland annat Feldt 2001a & b; Karlsson 2011; Magnusson 2011). Stora delar av gatan är sönderskuren av diverse ledningar och i stort sett hela den västra sidan av gatan, där bland annat fjärrvärmeligger, är helt urschaktad. De kulturlager som ändå påträffats har kunnat dateras till främst 1600- och 1700-tal och området tycks knutet till odling (Sjölin 2014a-c). I ett par av Östergötlands museums schaktningskontroller i Snickaregatan dokumenterades kulturlager och keramik (Feldt 2001; Karlsson 2011). I korsningen Ågatan - Repslagaregatan har rustbäddar, tolkade som rester efter den medeltida Ågatan, påträffats (Hörfors 1992). Vid undersökningar främst i Repslagaregatan, men även i Ågatan och Snickaregatan, har keramik påträffats. En del av keramiken har varit felbränd, vilket tyder på att den kommer från ett krukmakeri som sannolikt legat i närheten (Feldt 2005; Hörfors 1992). Under hösten 2013 och vintern-våren 2014 har flera schaktningskontroller utförts i Snickaregatan och närbelägna Ågatan (Sjölin 2014a-c). En större arkeologisk slutundersökning har genomförts i den nordöstra delen av det medeltida stadsområdet. 2010 undersöktes två tomter i kv Bokbindaren, norr om nu aktuellt förundersökningsområde (Tagesson 2013).

Vid undersökningen dokumenterades två välbevarade historiska gårdar, som etablerades i början av 1600-talet. Undersökningen kunde vidare bekräfta att området mellan S:t Lars kyrka och Stångån varit sankmark, vilket också den äldre benämningen svinvall anger.

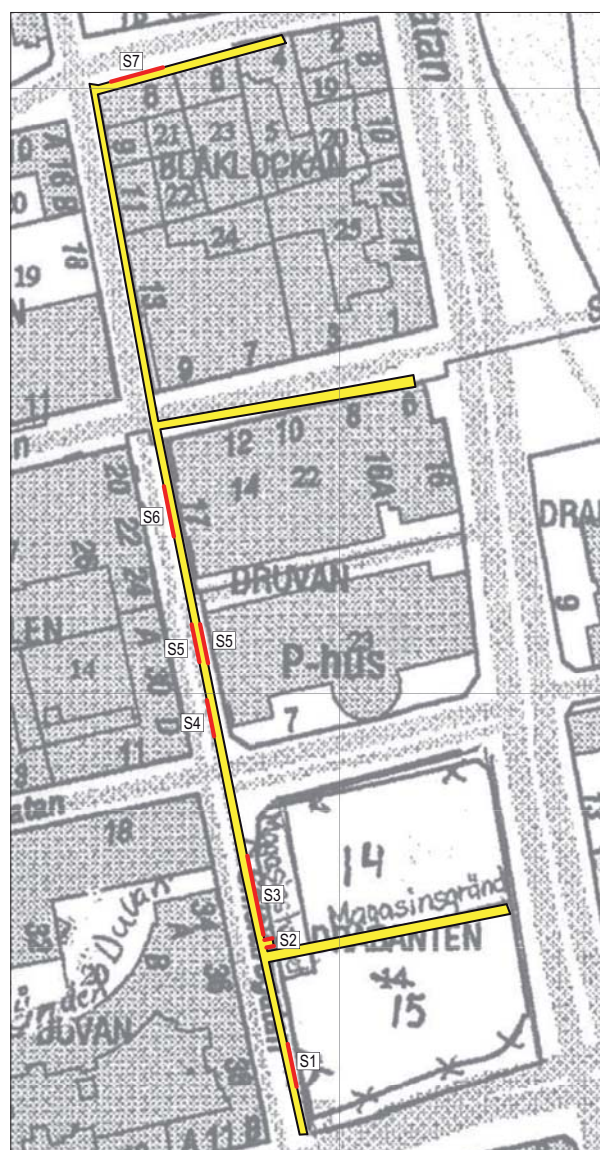
Med anledning av att kv Drabanten och Magasinstorget skulle bebyggas i slutet av 1990-talet företogs arkeologiska undersökningar varvid man påträffade flera nivåer med kulturlager. Kulturlagren tolkades representera aktiviteter från medeltid fram till 1700-tal. I den sydvästra delen av Magasinstorget påträffades syllstensrader vilka härrörde från grunder till byggnader. Syllstenarna hade en diagonal orientering i schaktet vilket betyder att de avvek i riktning i förhållande till det omgivande gatunätet. Byggnaderna kan därmed antas vara av äldre datum än stadskartan från 1696. I södra delen av undersökningsytan fanns det med jämna mellanrum ett antal stensamlingar som visade sig vara de stenskodda stolphål som hört till stadens plank. Planket gick således över det som idag är Magasinstorget. Tillvarataget fyndmaterial från undersökningarna utgjordes främst av "ordinärt" 1600- och 1700-talsmaterial i form av t ex kritpipor, yngre rödgods och fajans. Under ovan nämnda syllstensrad hittades också keramikskärvor med en datering till sen vikingatid eller tidig medeltid. Kulturlagren inom undersökningsområdet beskrivs som ljusbruna eller grå och var relativt fyndfattiga. Några av lagren hade odlingskaraktär (Björkhager m fl 2004; Gustin 2007).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska undersökningen i form av schaktningsövervakning var att se till att fornlämningen berördes i så liten omfattning som möjligt och de fornlämningar som framkom skulle dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dokumenteras. Schaktbredden uppgick till 1 - 2 m och schaktdjupet var 1,0 - 1,6 m. De schaktsektioner där bevarade kulturlager fanns dokumenterades genom handritning i skala 1:20 samt fotograferades. Inga konstruktioner i form av t ex stenläggningar eller liknande framkom i plan. Jordprover för analys samlades in men då dessa inte ansågs kunna frambringa några nya resultat vad gäller innehållet i de odlingsytor/kålgårdar varifrån de togs så skickades dessa inte iväg på analys. Fyndmaterialet var ytterst sparsamt men de fynd som ändå framkom noterades men samlades inte in.

Resultat

En betydande del av den totala schaktsträckan var utgrävd och återfylld sedan tidigare. Detta på grund av en relativt stor mängd ledningar och dagvattenbrunnar. Här nedan följer en redovisning och beskrivning av de lager och konstruktioner som trots detta fanns bevarade. De sträckor som saknar sektioner är de som genombrutits av diverse ledningar och sedan återfyllets. För att lättare kunna orientera sig i området finns de ritade sektionerna markerade på en adresskarta över Linköpings innerstad.

Figur 3. Undersökningsområdet och sektioner mot bakgrund av Linköpings adresskarta. Skala 1:2 500.

Snickaregatan. Sektion 1

Schaktdjup: 1,8 m

Schaktbredd: 3 m

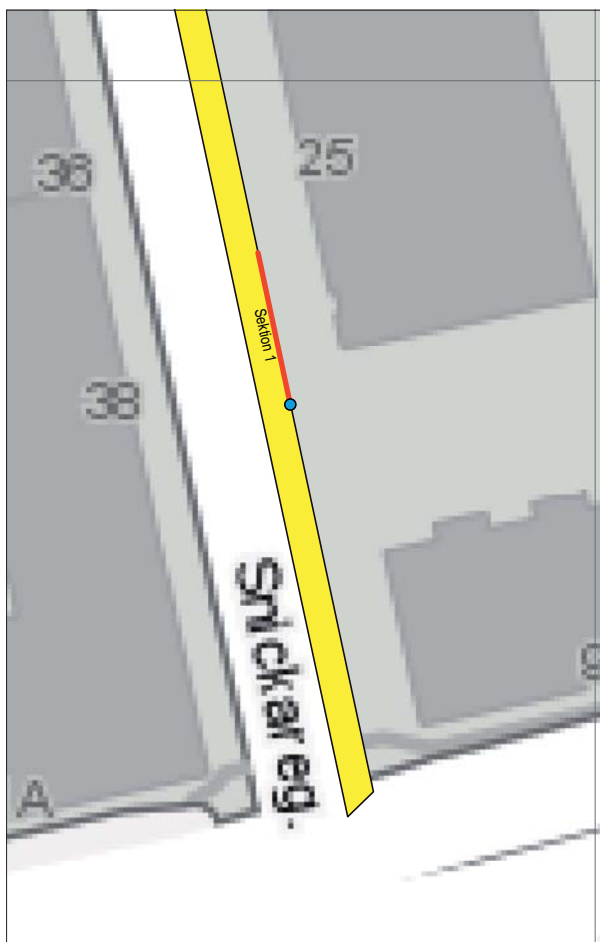
Under recenta bärlager framkom ett lager som utgjordes av mörkgrå sandig silt. Lagret som hade en tjocklek på upp emot 0,6 m uppfattades som mycket homogent men blev emellertid något sotigare ner mot botten. Från sträckan ca 9,5 m och fortsatt norrut längs resterande schaktsträcka ersattes detta lager av ett 0,2 m tjockt och mycket homogent och sotigt siltlager. Ovan detta fanns endast recenta utfyllnadslager.

Magasinstorget. Sektion 2

Schaktdjup: 1,5 m

Schaktbredd: 2 m

Denna sektion upprättades om en längd på 4 m i östvästlig riktning. Ovan den orörda markhorisonten, som framkom på ett djup av ca 1,1 m, avtecknade sig ett mörkgrått och mycket homogent lerigt matjordslager, upp till 0,5 m tjockt. Någon stratigrafi/skiktning syntes inte i lagret som för övrigt uppfattades som "rent" vilket i det här sammanhanget betyder att det inte syntes någon tegelkross och/eller träkol. Sista stratigrafiska nivån innan moderna bärlager var ett tunt lager med ren sjösand. Möjligen kan detta lager tolkas som sättsand för en numera bortplockad stenläggning.

Figur 4. Sektion 1 i Snickaregatan.

Figur 5. Sektionerna 2 och 3 i Snickaregatan och Magasinstorget.

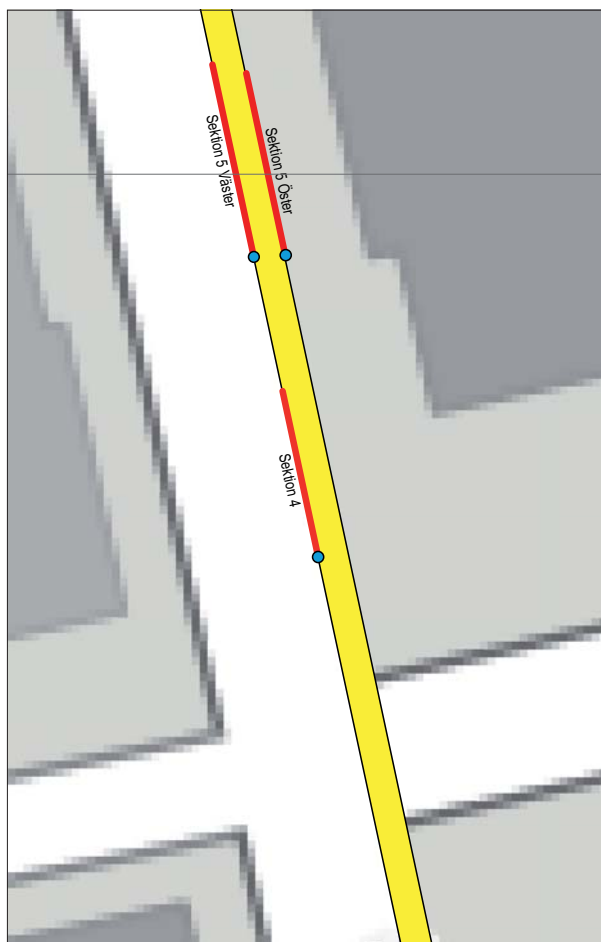
Snickaregatan. Sektion 3

Schaktdjup: 1 m

Schaktbredd: 1 m

Fynd: Planglas, mynningsfragment av grönt dryckesglas, kärffragment av fat med vitleredekor

Sektionen ritades på en sträcka om 7 m även om samma stratigrafi syntes längs en sträckning om 25 m innan moderna störningar vidtog från ca Magasinstorget 3 och fram till korsningen Snickaregatan/Nygatan. Under ca 0,7 m moderna bärlager med grus och sten följde ett gråbrunt och homogent matjordslager som utgjordes av silt-/sandblandad lera med innehåll av kol, tegelkross och något kalkbruk. Till skillnad mot matjorden i sektion 2 kunde man här se skiftningar i lagret. De översta 0,2 m var något mörkare än resterande. Lagret var upp bitvis upp emot 0,6 m tjockt.

Figur 6. Sektionerna 4-5 i Snickaregatan.

Snickaregatan. Sektion 4

Schaktdjup: 1,2 - 1,3 m

Schaktbredd: 1,2 m

Fynd: Skärva 1700-talskeramik

Under ca 0,6 m tjocka moderna bärlager med grus och sten framkom en stenkonstruktion i form av upp emot 0,9 m stora stenar – i upp till två skift. Stenarna dokumenterades i bägge sektionerna och kunde i västra sektionen följas om en längd på 7 m. Stenarna var kallmurade och hela konstruktionen var inte särskilt väl uppbyggd och hade ingen tydlig början eller tydligt slut vilket kanske kan förklaras med att den blivit förstörd av senare tiders aktiviteter. I övrigt saknades också andra karaktäristika vilka hade kunnat bidra till tolkningen av konstruktionen. Några av de större stenarna låg direkt på den orörda markhorisonten som här framkom på ett djup om ca 1,2 m. Stenarna låg ”inkilade” mellan varandra med endast lite eller ingen jord mellan sig. Bitvis fanns en antydning om kalk-/murbbruk mellan dem (prov insamlat). Ett par av stenarna var kanthuggna.

Under fältarbetet tolkades konstruktionen som resterna efter en sammanhängande källare men då utrymmet mellan de båda ”stenväggarna” endast var 1 m brett känns detta inte så troligt. Möjligen rör det sig om två källare som hört till två byggnader som nu inte berörts av aktuell exploatering.

Figur 7. Detalj av stenkonstruktionen i sektion 4 i Snickaregatan. Foto från öster, Helén Romedahl, ÖM.

Snickaregatan. Sektion 5

Schaktdjup: 1,2 m

Schaktbredd: 1 m

Sektion 5a, mot öster

0,8 m under dagens markyta framkom ett kulturlager som till sin karaktär var väldigt lerigt, mörkt och homogent och till synes utan några skiftningar. I lagret fanns även minimala "kluttar" med kalkbruk samt någon enstaka tegelsten med puts på utsidan. En liten provruta grävdes intill ena sektionsväggen för att få en uppfattning om lagertjocklek. På platsen för rutan var lagret ca 0,5 m tjockt.

Sektion 5b, mot väster

Här dokumenterades 5 stycken större stenar som låg placerade på ett relativt jämnt avstånd från varandra. Stenarna var ca 0,5 - 1,0 m stora och föreföll ligga i det kulturlager som syntes i östra sektionen (se ovan) men samma typ av lager verkade också ligga som ett tunt skikt ovan stenarna. Nästa stratigrafiska nivå – innan bärlager med grus och sten – var ett tunt lager med sand.

Figur 8. Stengrund i sektion 5b i Snickaregatan.
Foto från söder, Helén Romedahl, ÖM.

Snickaregatan. Sektion 6

Schaktdjup: 1 m

Schaktbredd: 1,20 m

0,6 m under markytan framkom en stengrund som fanns bevarad på en sträcka om drygt 6 m. Grunden utgjordes av 7 stycken kanthuggna, rektangulärt formade stenar. Utanför och runt stengrunden fanns ett lager med vad som troligen är koks/stenkol samt en del aska. I detta lager fanns även fragment av vitt väggkalk. Även stengrunden gav ett relativt "modernt intryck". Troligtvis rör det sig om en 1800-talsbyggnad.

Figur 9. Sektion 6 i Snickaregatan.

Ågatan. Sektion 7

Schaktdjup: 1 m

Schaktbredd: 1,20 m

Denna gata har blivit hårt exploaterad av senare tiders markgrepp och i schakten syntes i princip endast moderna fyllnadsmassor. Ner mot schaktbotten framkom dock ett grått, något lerigt lager. Lagret ritades inte i sektion. Längs ett stråk i norra schaktväggen och på ett djup om ca 1 m under dagens marknivå fanns en rad med stora stenar, varav några såg ut som sk sprängsten. Stenarna var 0,6 - 1 m stora och visade inga spår av att ha blivit murade men mellan stenarna fanns en del kalkbruk och tegel.

*Figur 10. Schaktet i Ågatan.
Foto från öster, Helén Romedahl, ÖM*

Figur 11. Schaktet i Ågatan. Foto från söder, Helén Romedahl, ÖM

Resultatsammanfattning och diskussion

Majoriteten av exploateringsområdet var urschaktat sedan tidigare. De lager och konstruktioner som trots detta fanns bevarade var främst belägna i Snickaregatan där dokumenterade lagerkontexter i allmänhet var mycket homogena, upp emot 0,6 m tjocka och fyndfattiga. Som tidigare påtalats var den aktuella exploateringsytan under medeltid och tidigmodern tid belägen i stadens sydöstra utkant. I boken *Kulten, makten människan – arkeologi i Östergötland* (2004) finns en sammanställning av de olika arkeologiska undersökningar som gjorts i detta utkantsområde. Aktuell undersökning kunde bekräfta den bild av kulturlagrens karaktär som konstaterats vid tidigare undersökningar. Nämligen att gemensamt för dessa perifera delar av staden tycks vara att de delar en liknande lagerbild med tjocka, homogena kulturlager utan synliga horisontella lagerskillnader. Eftersom kulturlagren är så pass tjocka, upp emot 0,7 m, är det inte särskilt sannolikt att det skulle röra sig om ett enda odlingslager. Samma typer av lager har också påträffats i många andra medeltida städers utkanter och en vanlig tolkning är att de är ett resultat av att avfall och gödsel från stadskärnorna kastats ut här. Att medeltida avfall från Linköping kastats ut på åkrarna har man kunnat konstatera tidigare. Avfallet har sannolikt haft funktion som jordförbättrare – såväl i stadsjordarna som i odlade ytor i stadens utkantsområde (Gustin 2007:25). Exempel på det senare bekräftas av arkeologiska undersökningar på kålgårdar i Vadstena och på uppodlade tomter i Eskilstuna (Hedvall 2002:62; Anund 2006:9).

Vid 1990-talets undersökningar i Magasinstorget fanns det klara indikationer på att torget varit uppodlat. Lagren var dock så pass kraftiga att det knappast kunde röra sig om ett enda odlingslager vilket också var något som kunde bekräftas bl a genom föremålssammansättningen som låg i stratigrafiska horisonter – detta i den kulturjord som vid undersökningstillfället initialt uppfattades som homogen och utan tydliga lagerskiljen. Av fyndmaterialet att döma fanns tre stratigrafiska horisonter med tyngdpunkter under medeltid, efterreformatorisk tid samt 1700-tal (Gustin 2007:25). Om den första horisonten representerade material som påförts under medeltid i syfte att gödsla en uppodlad yta så representerar den övre fyndhorisonten ett material som avsatts i anslutning till den bebyggelse (ekonomi-byggnader och bostadshus) som uppfördes i området under 1700-talets andra hälft.

Undertecknad upplevde kulturlagren i Snickaregatan som fyndfattiga. Om detta sedan speglar verkligheten eller bygger på undersökningens karaktär av schaktningsövervakning inom smala schakt ska vara osagt. Vid resultatsammanställningen från andra arkeologiska undersökningar i utkantsområden är fyndfattigheten emellertid något man noterat. Men som redovisades ovan, angående undersökningarna i Magasinstorget, så uppträdde där en tydlig fyndstratigrafi vilket indikerar att åtminstone en av fyndhorisonterna tolkades vara avsatt på plats. Detta står emot det kanske lite slentrianmässiga antagandet att lagerbildningen i städernas utkantsområden alltid varit ett resultat av att avfall från stadskärnan kastades ut här. Om så hade varit fallet borde då lagren ha innehållit en blandning av föremål från olika tider som i så fall hade hamnat på samma nivå. En förklaring till lagerbildningen kan därför istället vara att stadskärnan varit omgiven av en gles gårdsbebyggelse och att lagren avsatts genom de mänskliga aktiviteter som skedde i anslutning till denna. I sammanhanget är det därför viktigt att påtala värdet i att den medeltida stadens utkantslager undersöks och dokumenteras inför eventuell exploatering. Kulturlagren kan t ex ge svar på frågor om hur områden mellan stadskärnan och Stångån har använts under olika tider (Björkhager m fl 2004:101).

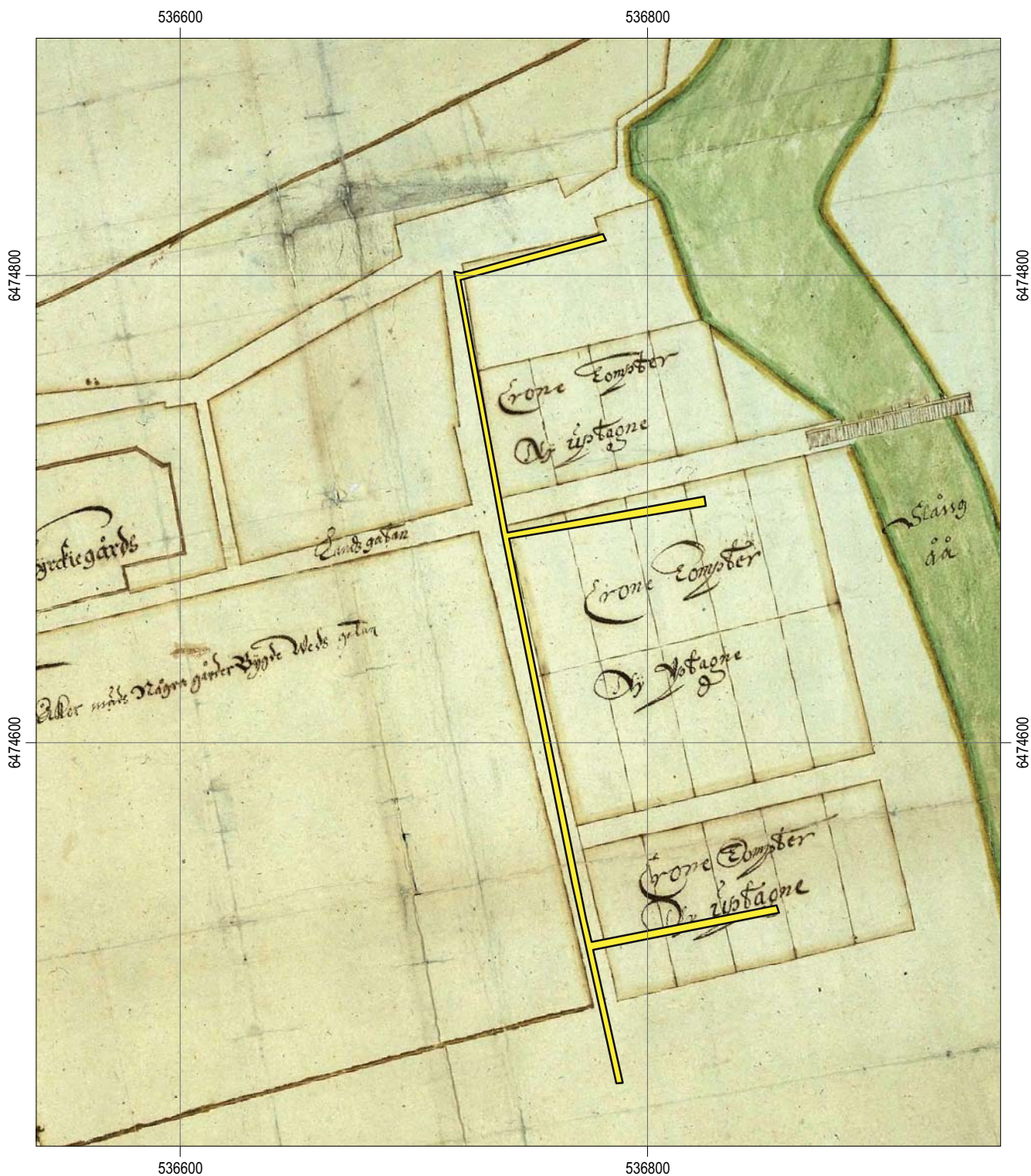
Undersökningsområdet mot det historiska kartmaterialet

Aktuell undersökning berörde gatorna Snickaregatan, Storgatan och Ågatan och till viss del även Magasinstorget.

1651 års karta

Magasinstorget beskrivs på en stadskarta från 1651 som "Crone Tompter Ny uptagne" (figur 12). Under slutet av 1770-talet anlades ett mindre torg och flera byggnader uppfördes på platsen. Det rörde sig såväl om bostadshus som ekonomibyggnader. I östra delen av

området, ner mot Stångån, låg ett kronobränneri med tillhörande magasin som var beläget närmast torgdelen. Under 1790-talet fick torget sitt namn efter detta magasin (figur 15).

Figur 12. Undersökningsområdet mot bakgrund av 1651 års karta. Skala 1:2 500.

1696 års karta

Såsom det framgår av figur 13 skär exploateringsytan längst i söder genom det som kallas stadens jordar och kommer sedan in på tomt-/gatumark där schaktet går utmed flera stadstomters lång- och/eller kortsidor. I det schakt som drogs genom en etapp av Storgatans södra sida stod det tidigt klart att marken var helt förstörd av diverse moderna markingrepp. Spåren efter de stadstomter som en gång låg här var således helt borta.

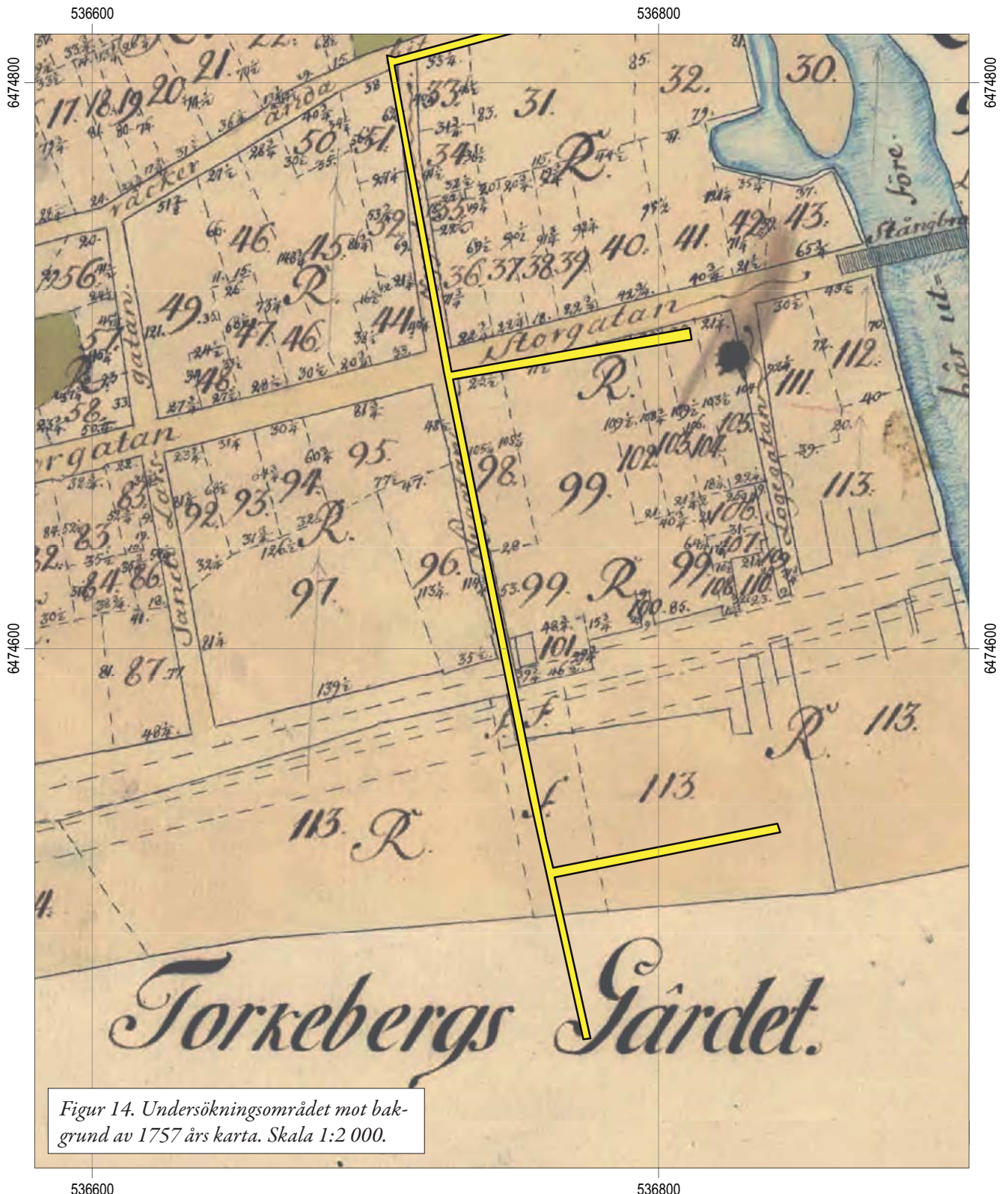
Vid 1600-talets slut fanns det på platsen fem relativt smala och nord-sydligt orienterade tomter; 169-173. Exempel på yrkestitlar var linvävare (tomt 171), rådmann (tomt 172) och sadelmakare (tomt 173). Norr om Storgatan tangerade schakten tomterna 182 och 206-210. Angivna yrkestitlar var sämskmakare (tomt 207), karduanmakare (tomt 209) samt brännvinsmakare (tomt 210).

1757 års karta

Med ett överlägg av 1757 års stadskarta illustreras hur schaktet längst i söder skär genom Torkelbergsgärdet. I anslutning till gårdet syns en stor tomt (nr 113) som beskrivs som platsen för logar, ladugårdar och kåltomter. Schaktet skar sedan genom eller berörde flera tomter. I förklaringen till kartan (D64-1:22) slås man framförallt av att ett flertal hantverkare bebott och/eller ägt tomterna i dessa kvarter. Vi möter yrkestitlar

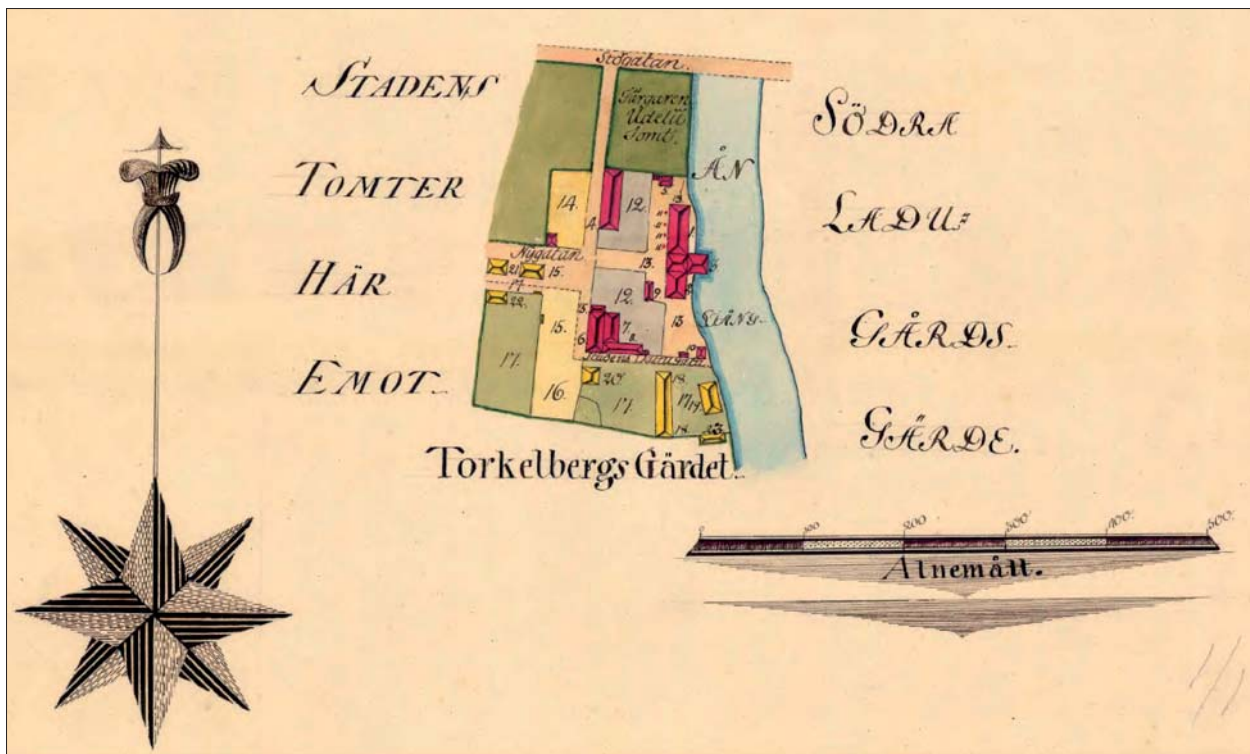
som skräddare Lindgren (tomt 102), krukmakare Mörk (tomt 103) och glasmästare Ekebäck (tomt 104). Tomt nr 105 bebos av änkan efter en sporsmed. Man kan vidare notera att tomterna 102-105 var smala hantverkstomter vars ena kortsidor låg ut mot Storgatan. Hantverkstitlar norr om Storgatan är en hattmakare på tomt 36 och en karduanmakare på tomt 41.

Det är således klart att tomterna i S:t Larskvarteren ägts eller bebotts av en stor andel hantverkare, såväl vid 1600-talets slut som under 1700-talets andra hälft. Vid tidigare arkeologiska undersökningar i området har avfall från kruk-/kakelmakeri hittats. Det rörde sig bland annat om fragment från brännugnar, felbrända och skröjbrända kärl samt kakelugnskakel. En stor del av avfallsmaterialet har påträffats i gropar belägna mellan tomterna 218 och 219 (se 1696 års karta) (Karlsson & Romedahl 2016:43ff). I kv Bokbindaren (öster om farbror Melins torg) dokumenterades ett par verkstadsbyggnader med en ungefärlig datering till 1700-talet eller senare. En av dessa tolkades som en guteriverkstad (Tagesson 2013:55). Förutom de ovan nämnda yrkestitlarna inom aktuell exploateringsyta så befolkas kvarteret vid 1700-talets mitt även av bland annat urmakare, snickare, tenngutare och en skräddare. Det

förhållandevis stora antalet hantverksyrken inom dessa kvarter kan i ett större historiskt perspektiv betraktas som en effekt av Gustav Vasas radikala handelspolitik som avsåg att göra landet så oberoende som möjligt av utländsk varuimport och under 1600- och 1700-talen ökade såväl antalet hantverksyrken som hantverkare i de svenska städerna. De flesta hantverkare kom då att bli inordnade i skråorganisationer och verksamheterna bedrevs vanligtvis i enkla lokaler med enkla verktyg (Romedahl 2012:22).

Vid eventuella framtida arkeologiska undersökningar av dessa kvarter bör en av målsättningarna vara att försöka spåra förekomsten av eventuella hantverkslokaler och/eller restprodukter av bedrivna hantverk.

Figur 15. Planritning över Kronbränneriet 1779.

Referenser

- Anund, J. 2006. *Kulturlager i Enköping – en stadstomt för odling?* Uv-Mitt, Rapport 2006:4.
- Björkhager, V. m fl. 2004. Linköpings utkantslager. I: *Kulten, makten, människan. Arkeologi i Östergötland*. Red. G. Mörkfors m fl. Meddelande från Östergötlands länsmuseum. Linköping.
- Feldt, A-C. 2001a. *Snickaregatan mellan kv Blåklockan 24 och Kv Braxen 19*. Östergötlands museum. Rapport 2001:2.
- Feldt, A-C. 2001b. *Snickaregatan*. Östergötlands länsmuseum rapport 2001:42.
- Feldt, A-C. 2005. *Felbränd keramik och modern teknik - fjärrkyla genom det medeltida Linköpings östra delar*. Repslagaregatan - Ågatan - Nygatan - Snickaregatan. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. RAÄ 153. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2005:63.
- Gustin, I. 2004. *Magasinstorget Linköping*. Arkeologisk för- och slutundersökning. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2007:48.
- Hedvall, R. 2002. *Bebyggelse i staden. Arkeologi i Vadstena. Nya resultat med utgångspunkt i undersökningarna i stadsdelen Sanden*. Red. R. Hedvall m fl. RAÄ undersökningar Skrifter 46. Stockholm.
- Hök, I. 1968. *Gatunamn i Linköping*. Linköping.
- Hörfors, O. 1992. *Kv Borgmästaren 11; Repslagaregatan/Ågatan*. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands länsmuseum.
- Karlsson, E. 2011. *Fjärrkyla i Snickaregatan: intill RAÄ 153, Snickaregatan, Ågatan, Linköpings stad och kommun, Östergötlands län: arkeologisk förundersökning*. Östergötlands museum, Rapport 2011:12.
- Karlsson, E & Romedahl, H. 2016. *Under farbror Melins Torg*. Arkeologisk förundersökning. Östergötlands museum, Rapport 2016:9.
- Magnusson, M. 2011. *Nedgrävningar och odlingslager vid Snickaregatan*. Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning. Östergötlands länsmuseum. Rapport 2011:89.
- Romedahl, H. 2012. Hantverk och hantverkare. I: *Kalmar mellan dröm och verklighet. Konstruktionen av den medeltida staden*. Red. Tagesson & Carelli.
- Tagesson, G. 2002. *Biskop och stad: aspekter av urbanisering och sociala rum i medeltidens Linköping*. Lund.
- Tagesson, G. 2013. *Hemma hos fröken Löfgren - från 1600-talets kronotomter till 1700-talets hantverksgårdar*. Östergötland, Linköpings stad och kommun, kv Bokbindaren 28, RAÄ 153. UV Rapport 2013:31. Riksantikvarieämbetet.
- Sjölin, M. 2014a. *Fjärrkyla i Snickaregatan, kvarteret Druvan 21*. Riksantikvarieämbetet, arkeologiska uppdragsverksamheten (UV). Rapport 2014:85.
- Sjölin, M. 2014b. *Fundament intill Åhlénshuset, Snickaregatan*. Riksantikvarieämbetet, arkeologiska uppdragsverksamheten (UV). Rapport 2014:86.
- Sjölin, M. 2014c. *Fjärrkyla och el i Snickaregatan*. Riksantikvarieämbetet, arkeologiska uppdragsverksamheten (UV). Rapport 2014:109.

Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS)

LMS D64-1:3 Linköpings stad. Stadsplan 1651. Johan de Rogier.

LMS D64-1:22 Linköpings stad. Mätning 1757. Karl Jacob Vallberg.

LMS D64-1:25. Planritning över Kronobränneriet 1779.

Linköpings stiftbiblioteks samlingar

Geometrisk grundritning. Linköpings stad 1696. Anders Nilsson. Fotolitografiskt nytryck.

Tekniska uppgifter

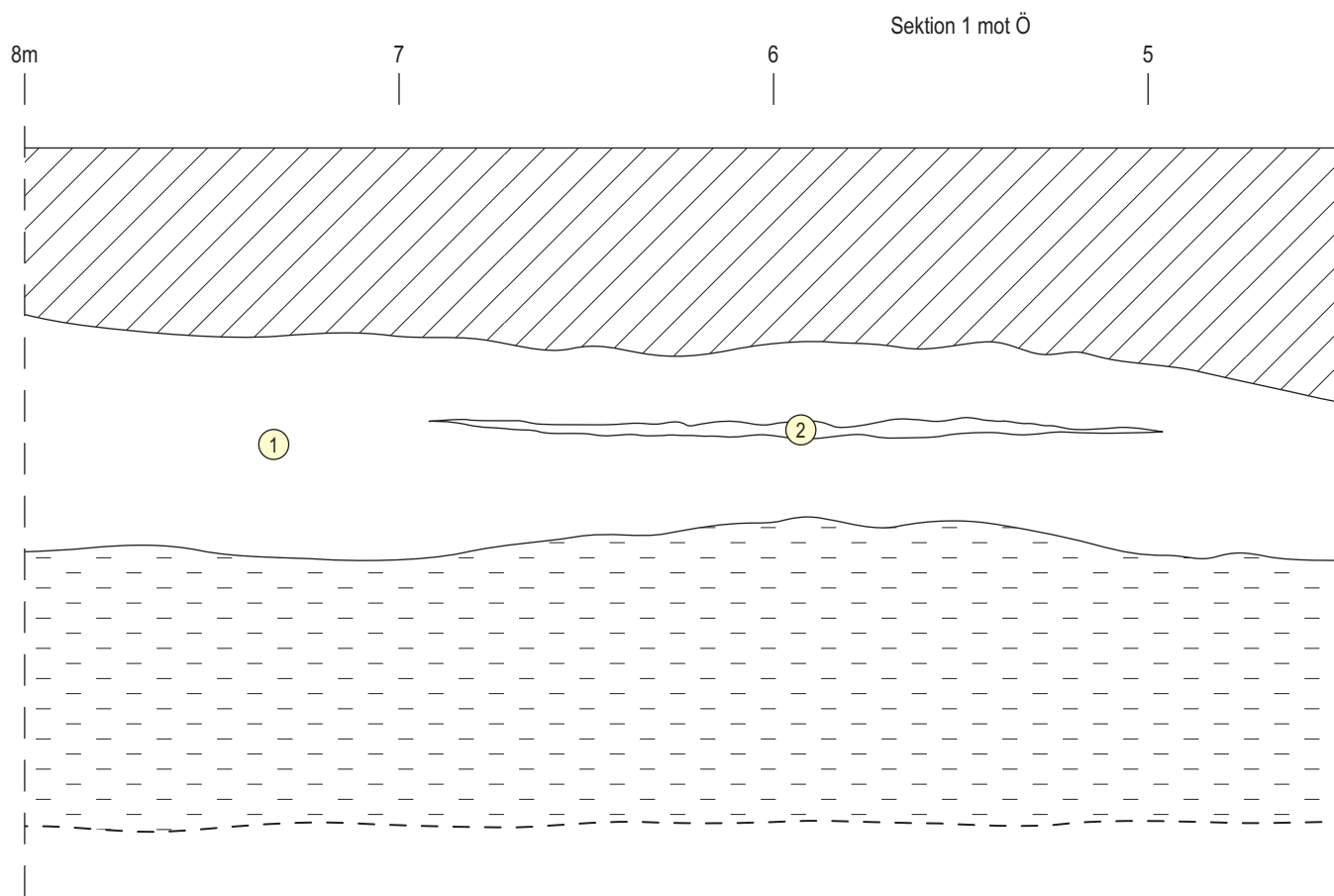
Fastighet/lokal/område/sträcka	Snickaregatan, Magasinsgränd, Storgatan och Ågatan samt kv Druvan och Drabanten
Socken/stad	Linköping
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnummer	Linköping 153:1
Digitala fastighetskartans blad	64F 7d SO
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH90
Mätteknik	Manuell inprickning
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens dnr	431-713-18
Länsstyrelsens handläggare	Bertha Amaya Ekstrand
ÖM dnr	0030/18
ÖM projektnr	000874
ÖM Intrasisnr	-
Beställare	Länsstyrelsen Östergötland
Kostnadsansvarig	Tekniska Verken
Projektledare	Helén Romedahl
Biträdande projektledare	-
Personal	-
Fältarbetstid	2018-03-15 – 2018 -04-25
Totalt undersöktes	640 löpmeter
Fynd	-
Foto	Digitala
Analys	-
Grafik	Helén Romedahl
Renritning	Lasse Norr
Grafisk form	Lasse Norr

Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands museum.

Ur allmänt kartmaterial
ISSN 1403-9273

© Lantmäteriverket MS2008/06551
Rapport 2019:8 © Östergötlands museum

Bilaga 1. Ritningar

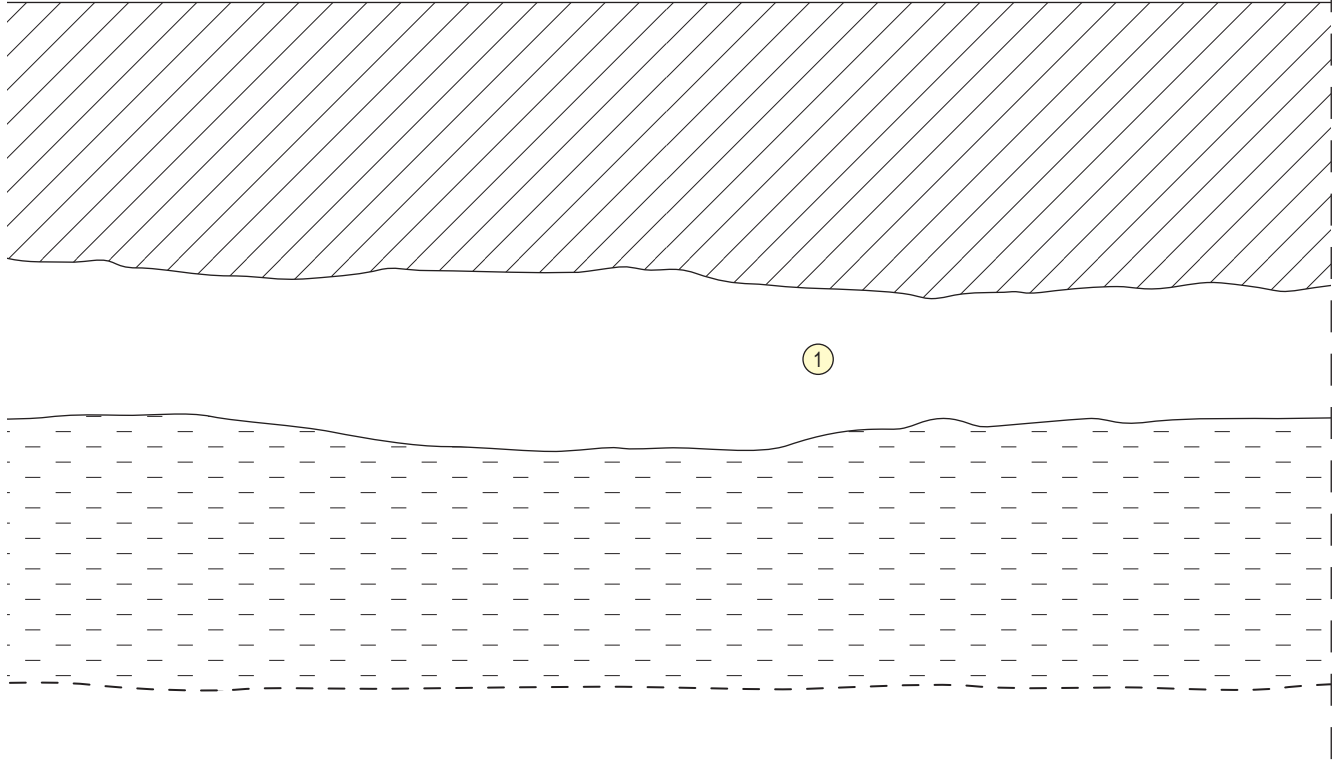
1. Mörkgrå sandig silt.
2. Kollins.

4

3

2

1m

1

Snickaregatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

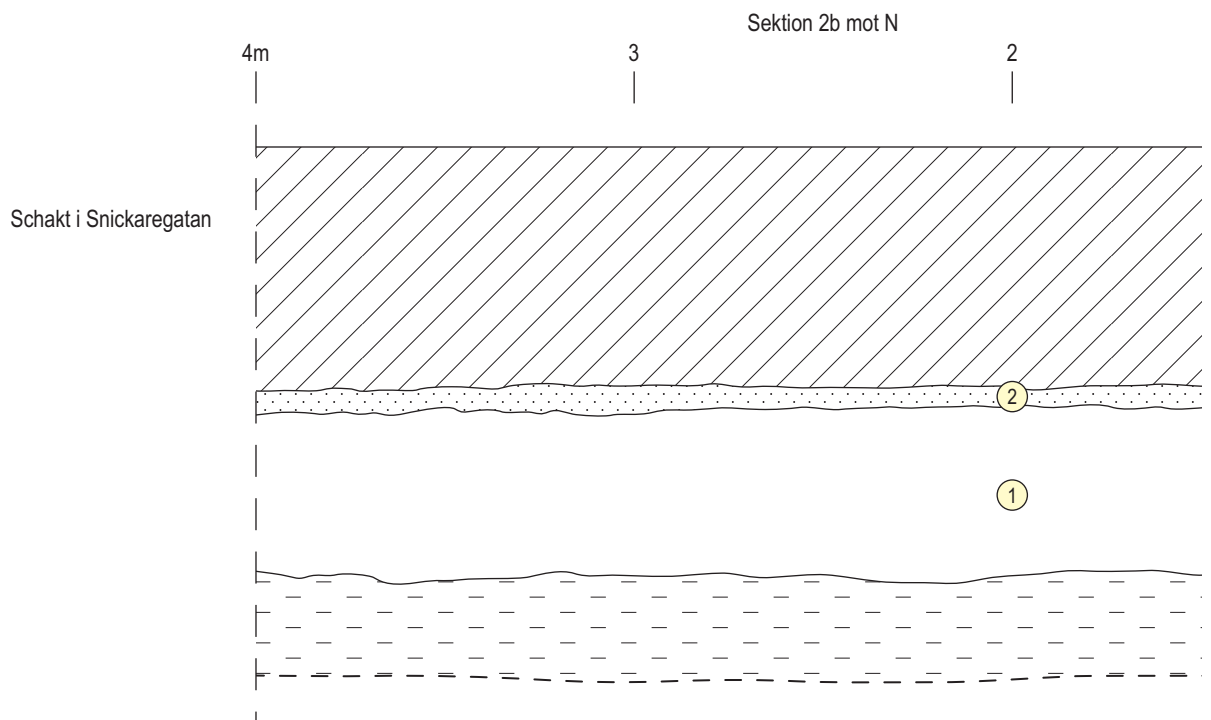
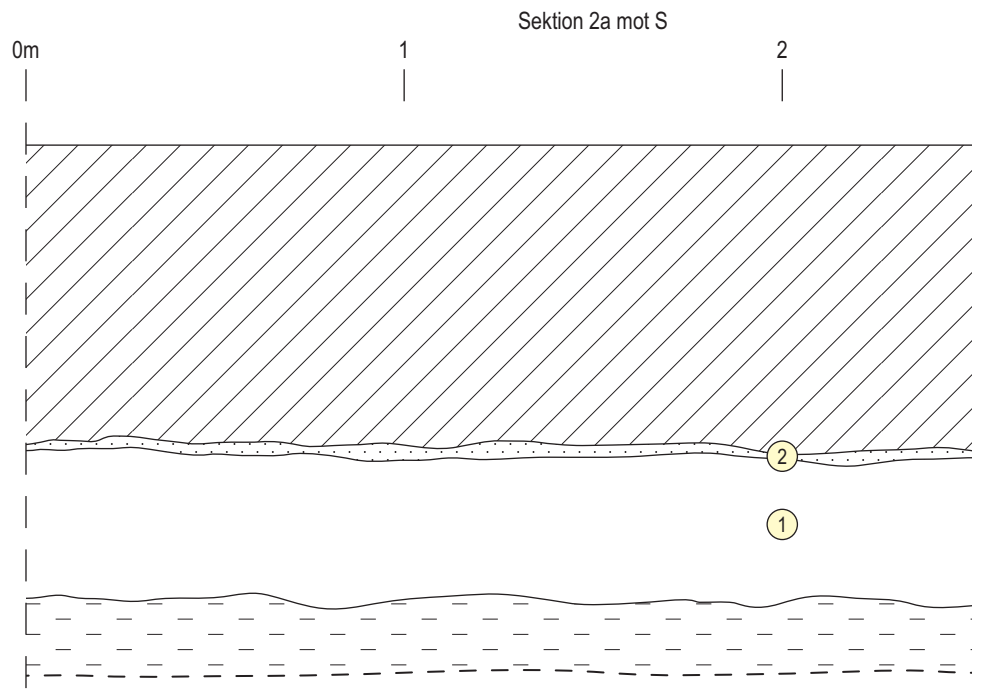
Sektionsritning 1

Skala 1:20

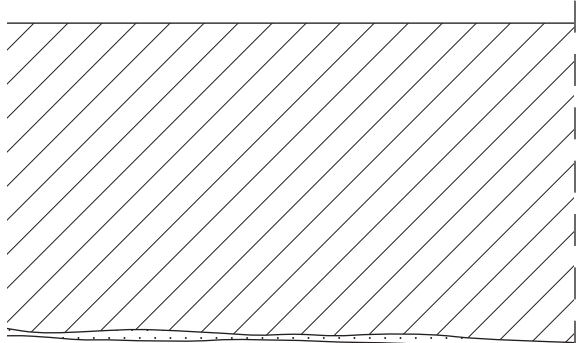
Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

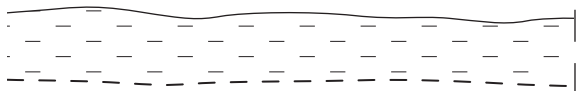

3 4m

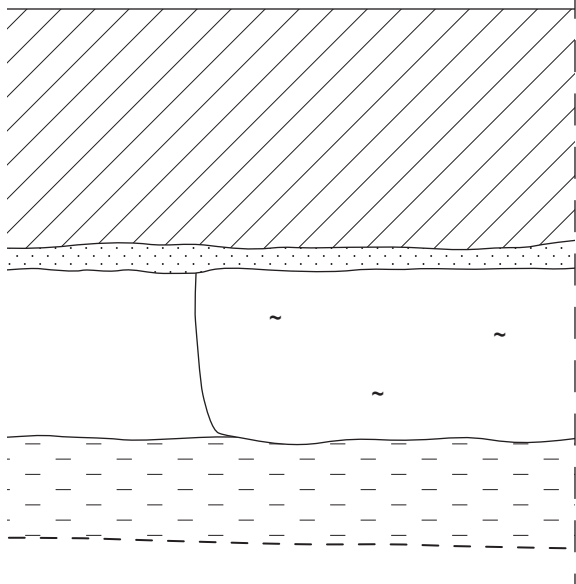

Schakt i Snickaregatan

1. Homogent, lerigt matjordslager.
2. Ljus sjösand.

1 0m

Snickaregatan/Magasinsgränd

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

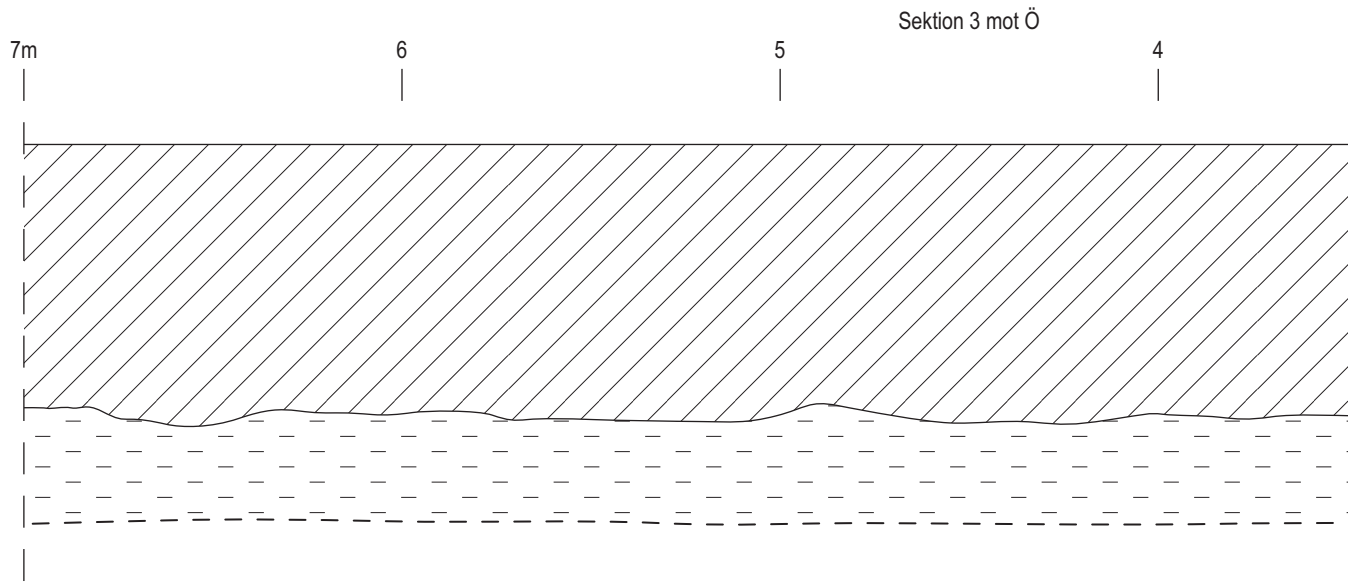
Sektionsritning 2

Skala 1:20

Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

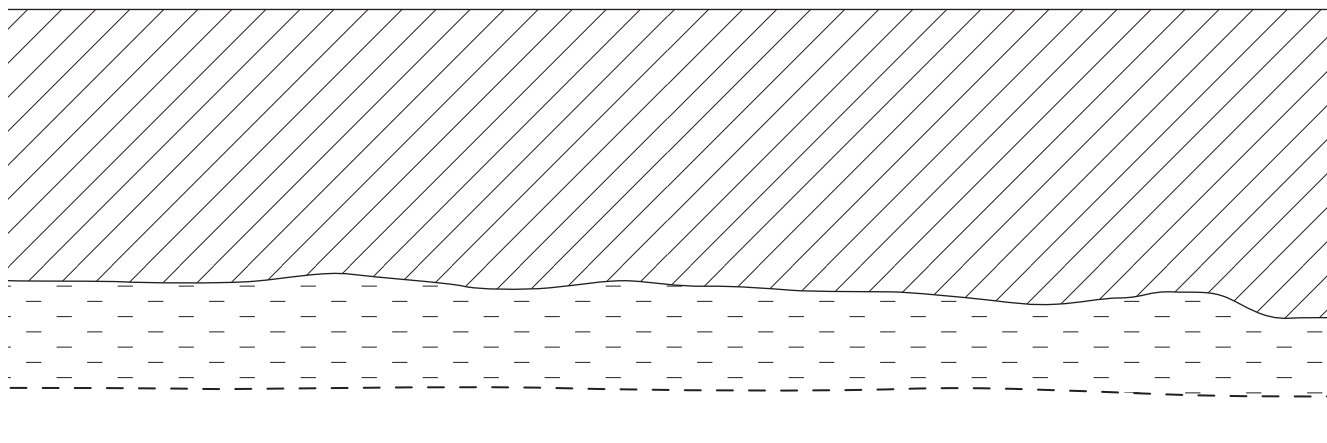

3

2

1

0m

Snickaregatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

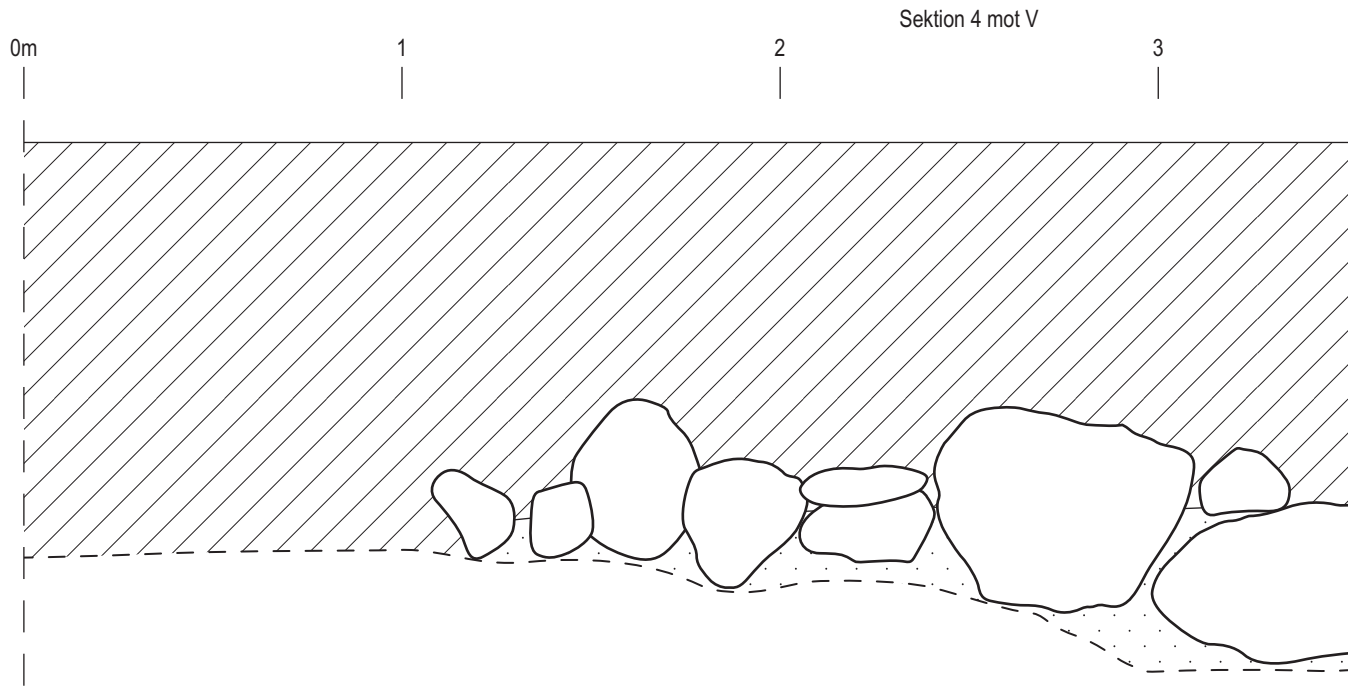
Sektionsritning 3

Skala 1:20

Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

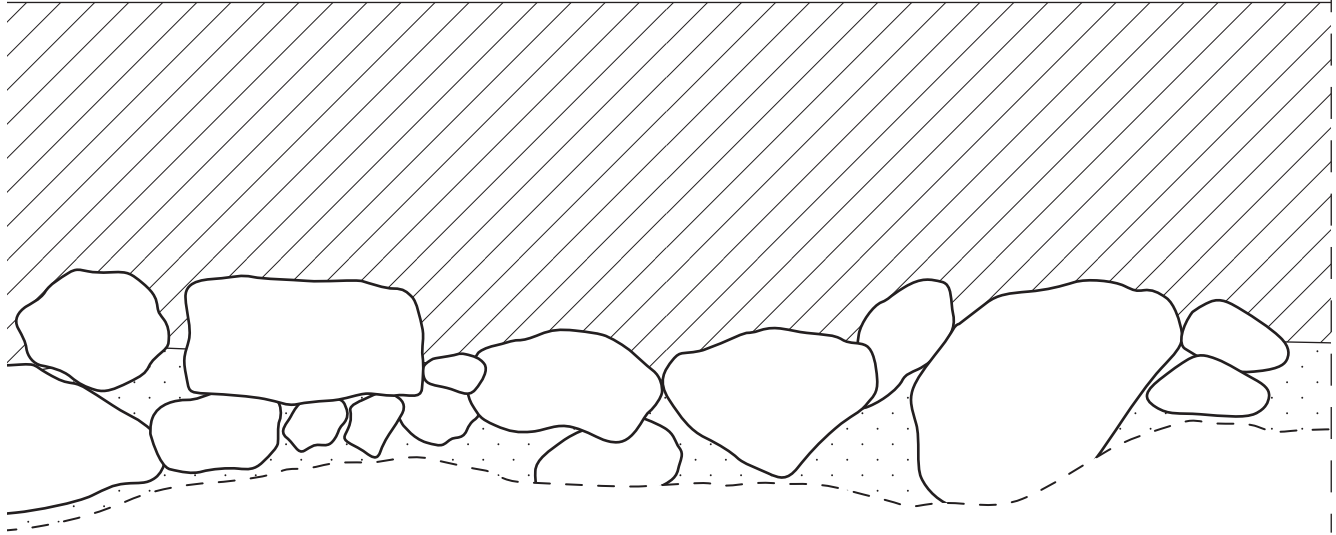

4

5

6

7m

Snickaregatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

Sektionsritning 4

Skala 1:20

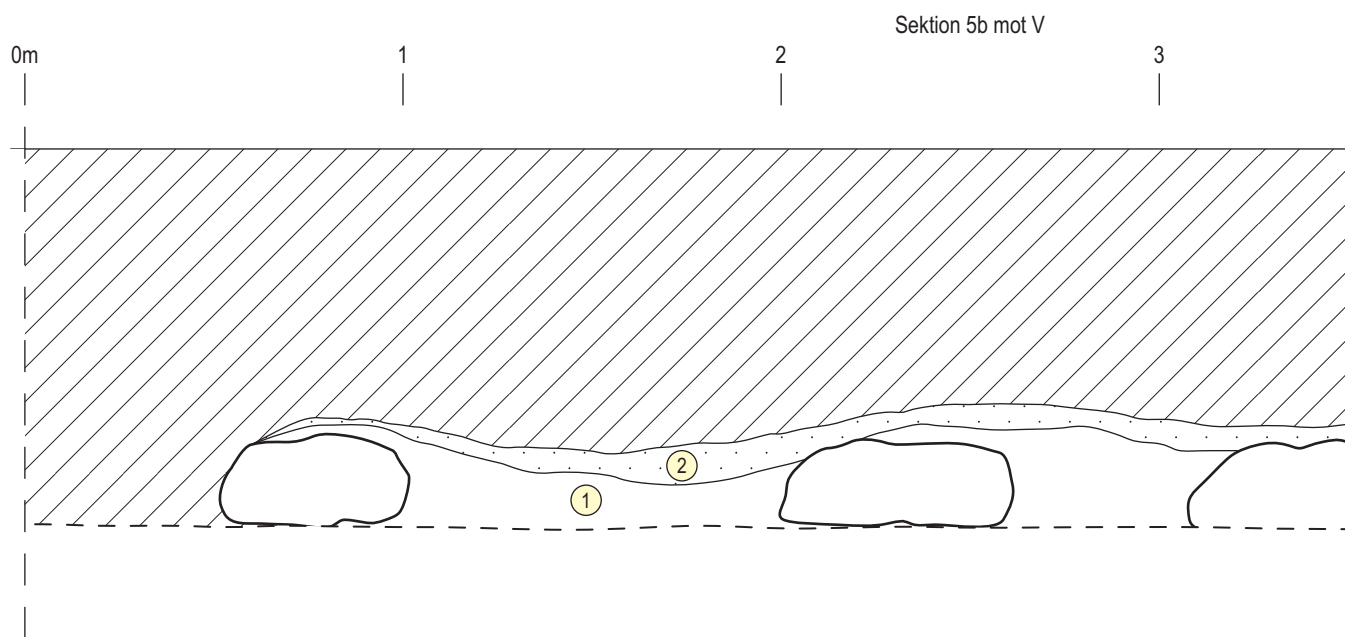
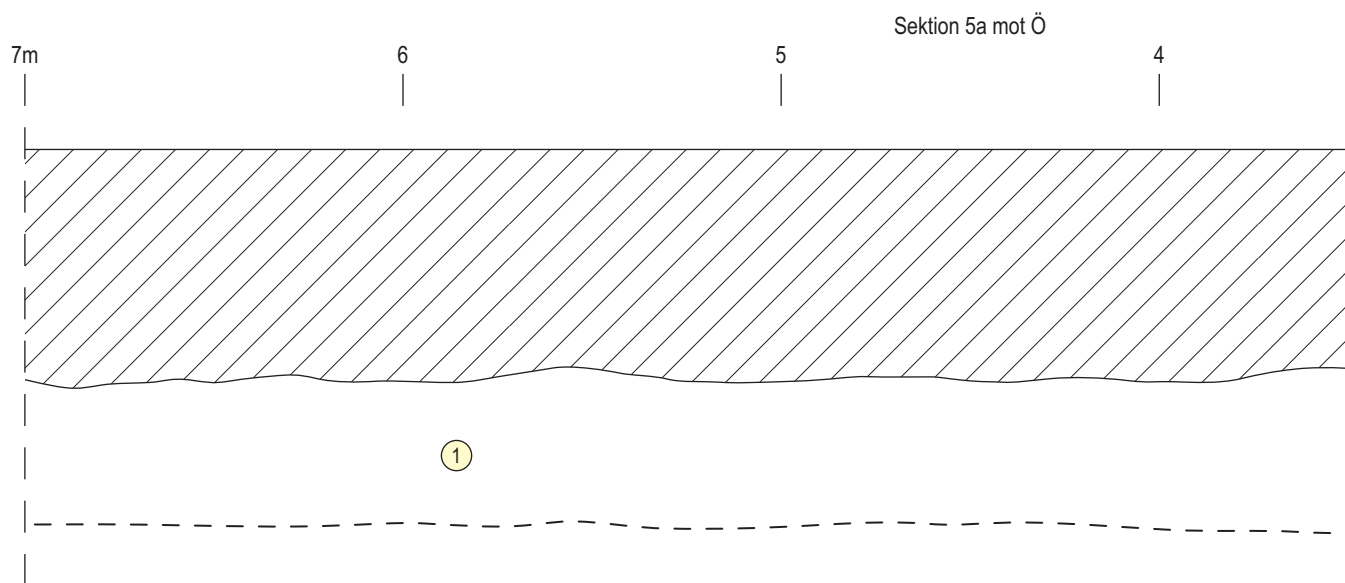
Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

0

1m

1. Homogent, lerigt lager. Enstaka kalkbruk och tegelfragment.
2. Sand.

3

2

1

0m

4

5

6

7m

①

②

①

Snickaregatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

Sektionsritning 5

Skala 1:20

Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

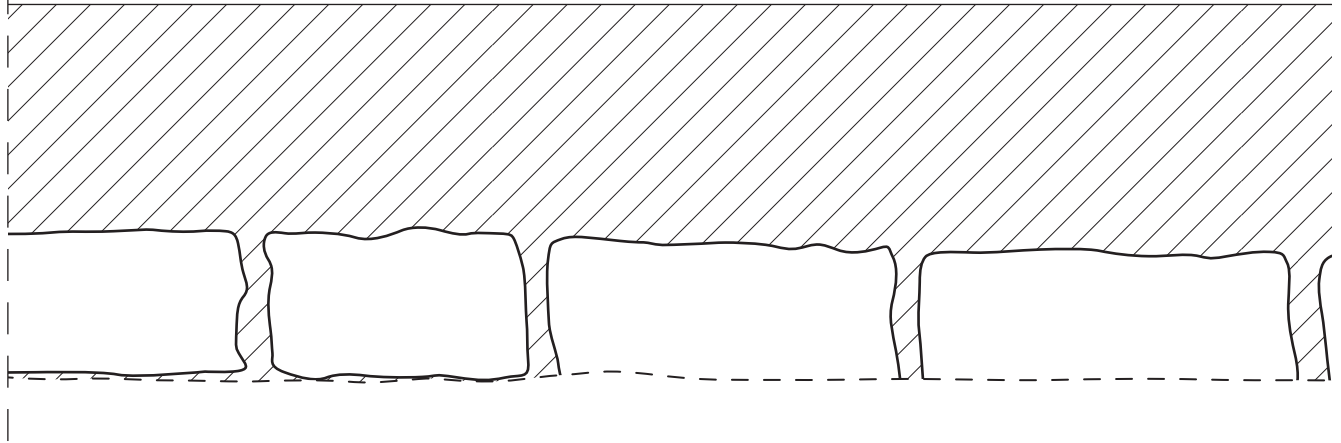
Sektion 6 mot V

0m

1

2

3

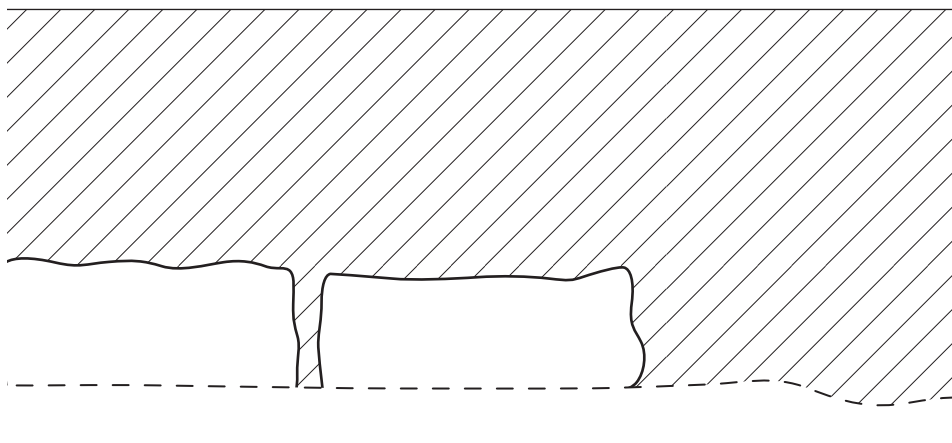
4

5

6

Snickaregatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

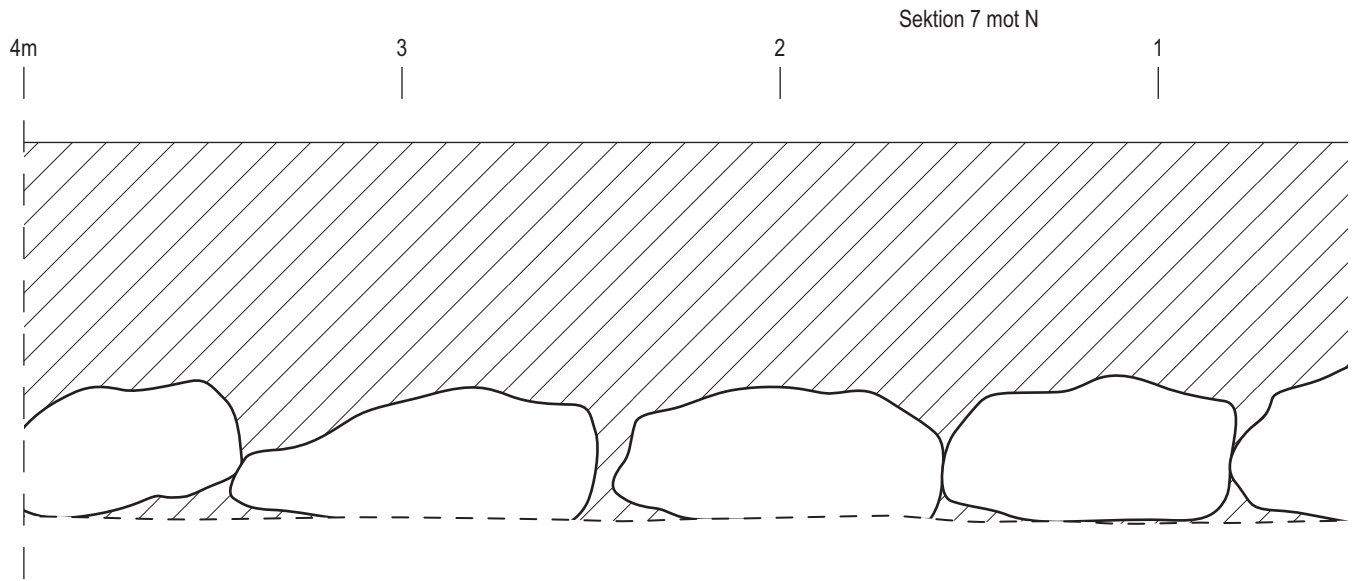
Sektionsritning 6

Skala 1:20

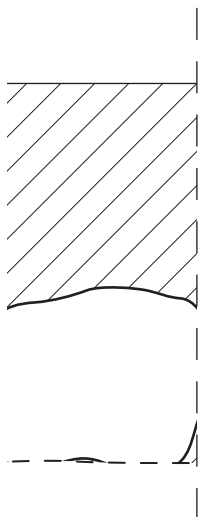
Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

0m

Ågatan

Linköpings stad och kommun, Ög

RAÄ 153:1

Sektionsritning 7

Skala 1:20

Dnr 0030/18

April - maj 2018 Helén Romedahl

Renritning Lasse Norr

I samband med schaktningar för fjärrvärme i Linköpings innerstad, utmed Magasinstorget och längs Snickaregatan och Storgatan genomförde Östergötlands museum under mars - april 2018 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Schaktsträckan uppgick till sammanlagt ca 640 m. Det aktuella området ligger dels i den östra delen av fornlämningen RAÄ 153:1 – Linköpings medeltida och historiska stadsområde och dels också i dess utkantsområde. Trots ett relativt stort antal recenta markingrepp i form av olika ledningsdragningar i Snickaregatan fanns bevarade lager och konstruktioner längs längre eller kortare schaktsträckor.

ISSN 1403-9273

Rapport 2019:8